

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

ÁR-ÉRTÉKESZTŐI SZÁLLÁS:

O-vár Viki-utca. 231. szám, első emeletben

Megjelen a lap hetenkint négyezer u. m. Vasárnap, Kedden, Csütörtökön és Szombaton.

Ára évenként 2 ft 6 o. Hirdetési ár: négyhasábas sorát először 7 kr, másodszor 6 kr, harmadszor 5 kr. o. é. s minden hirdetés után 30 kr bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

KIADÓ-HIVATAL:

Könyvtára, STEIN J. könyvkereskedése.

Kolozsvár, július 21-kén 1861.

Tegnap híreink, bár váratlanok nem lehettek, megrendítőleg hatottak a trón és nemzet közti kibékülés, s a birodalom consistentiája százados történelmi alapokon leendő megszilárdításának őszinte barátaira.

Nem szükség rászletekkel bírnunk, hogy a helyzetről teljes fogalmunk lehessen.

A bécsi német miniszterek nem a magyar országgyűléssel szembetűntek. Nekik azon magyar kormányfő politikája is tulzó volt, kik szeplőtelen hazafiságuk mellett is, vagy éppen annak sugallatából hajlandók lettek volna az egyetemes nemzet jogos kívánatainak jelentékeny részét áldozatul vinni az annyira féltett birodalmi egység eszméjének. Ők az october 20-iki diploma aláíróival sem tudtak ki-egyezni.

Nincs miért öcsalódásokban ringatni magunkat. Ugy látszik, Bécsben azon politikai tan került ismét uralomra, melyet a „D. Ztg.“ tegnap számunkban ismertetett cikkében ekkép formulázott: nemcsak a personalio, hanem az ugynevezett kétoldalu szerződés fogalmával is határozottan és örökre szakítani kell.

Készen kell lennünk ezen politikai tan természetes kifolyásaira.

Lehet, hogy a 48-as szám leírása, avagy csak kimondása is bűnül fog tulajdonítani. Lehet, hogy „szabadság“, „alkotmány“, „önkormányzat“, „történelmi jog“ stb. ismét számúve lesznek, mint voltak tizenegy évig a magyar publicistika szótárából. Lehet, hogy ismét elől kell kezdenünk legelőbb nagy részét a leltévtized szenvedéseinek. És sok minden egyéb lehetséges.

Csak az nem lehet, hogy azon állapot tartós, maradandó legyen.

Van Isten a felhők felett, ki a nemzetek sorát intézi, s kinek igazságával nem egyezik meg, hogy egy nemzet, melyet 1849-ben két nagy hatalom egyesített fegyverei s egész Európa közönye és idegensége sem birtak megsemmisíteni, 1861-ben, a mívelt világ rokonszenve dacára, egy tollvonással kiirtassék a nemzetek sorából.

Az 1848-ki erdélyi országgyűlési jegyző- és irománkönyv ügyében.

Azon tapasztalat, hogy hírlapírók, publicisták, és köztisztviselők roszul idézték az 1848-iki erdélyi törvényeket s országgyűlési határozatokat, s ez által a napi kérdéseket nem helyes szempontból tárgyalták s terjesztették, nehány történet- és irodalomban felébresztették azon ohajtást: vajha a 48-iki Jegyző- és Irománkönyvek hitelesen kinyomatának! Az ohajtás Demjén László derék ifjú könyvkereskedőnknek tudtára jött, s ő egytől is mástól is biztató szókat s ígéreket nyerve, azoknak önköltségén kinyomatattatásáza hazafias indulattal vállalkozott. Engedélyért folyamodván az eredeti példányoknak a kir. főkörmányszéktől kinyerésére: azt megnyerte, hiteles másolatot kapott s a kiadás iránt intézkedett.

Hogy pedig részint a példányok számára nézve magát tájékozhassa, részint mint kezdőnek a költségben is honfiai segítségére lehessenek, a lehető legkisebb árban megszerezhetésre előfizetést nyitott, azt több ezer példányban a két hazában szétküldöztette; előfizetési írvnyomatás, másolatás, kinyomatattatásra 600 forinthoz közel járó költséget tett, a két nevezetes jogtörténeti okmány rövid 6 hét alatt a királyi Lyceum nyomdájában hiteles alakban, gondosan szerkesztve, tartos szép papíron megjelent — és ime e napig a két országból őt, Kolozsvárról tizenhárom előfizető gyűlt be azon irományokra, melyeket egy év óta legalább száz vezérezik-író és értekező, ugyanannyi főjegyző, számtalan szónok, polemizáló, főispán, kir. kormányzékai tanácsos s még tán historicus is egyre emleget!

A kiadó azért nyitott előfizetést, hogy a lehető legnagyobb szám megszerezhesse azokat — documentu-

mát egy oly országgyűlésnek, mely a két magyar haza ismét egygyé alakítását kimondotta, mely könyvekben van e haza népeinek polgári jogegyenlősége s közös szabadsága megírva, mely egységért és közös szabadságért annyian küzdöttek és vérzetek el, s a mely közös szabadsági törvények a mai bonyolodott viszonyok békés megoldásának is egyedüli biztos alapja.

Meg lehet, hogy az irodalompartoló közönségnek az előfizetésekkel való gyakori rászédése okozta az eredménytelenséget; mert az valóban borzasztó, a mit avval némely az írói szép és megtisztelő nevet nem érdemlő nevezhetetlen egyének üznek; lehet, hogy az idő is rövid, sőt hogy az előfizetési ívek elterjesztése is hiányos volt, — ez esetekben a dolog kedvezőbb színben áll; de ha más oka van, az t. i. hogy a közönség inkább szereti a hírlapi kacsákat, bármily nyomorult ujságot, inkább a torzképeket, bohoskodásokat, románokat és kadencziákat, mint azt, a mi komoly és tanulságos olvasmány, a min jelene nyugszik és jövőjét felépíteni akarja: ha ez az ok, akkor ez valóban rosz időjel, sajnálást és megrovást érdemlő irányza az elméknek!

E kinyomatást sajátképen a királyi Főkörmányszéknek kellett volna eszközölni, mert az országgyűlés 65 jegyzőkönyvi számú végzésében köteleseggé tette; de akkor az idők körülményei miatt elmaradt, most pedig rendelkezése alatt semmi pénz-tár nem lévén, kívánni nem lehetett. Az is érdeme a kiadónak, hogy a mit az országnak kellett volna tenni, maga tette meg; de az viszonzást kíván. Nem kételkedünk, hogy a kik az alkotmányos közigazgatásban mint elnökök, előadók, jegyzők, követek, vezérszónokok, fő-fő szerepet visznek, e becses okmánytárt megszerezni sietni fognak.

Ez annyival inkább helyén van, mivel ez esetben tán inkább kedvet találunk a kiadó, hogy az 1846-diki országgyűlés mai napig csak levő Jegyző- és Irománkönyvét is kiadja.

Kedvetlen dolog, midőn egy ország értelmisége éppen törvényhozási actái, mint a nemzet és alkotmányos élet legmagasabb manifestatioi iránt viseltetik oly közönyösséggel. S szomorú, midőn jogtörténetnek ezen egyedül hiteles kútfejeit hagyja veszendőbe!

Azonban én hajlandó vagyok e tüneményt a feljebb érintett előfizetési út és mód iránti bizalmatlanságnak s az idő rövidségének tulajdonítani inkább, mint tán a komoly olvasmányok iránti fogékonyatlanságnak. A következők mutatja meg, melyik föltevés áll. A munka már megjelent 19 tömött íven, kapható Demjén Lászlónál s általa más könyvkereskedésekben is füzve 2 ft 50 kr., kemény kötésben (a kettőt együtt) 3 forintért. Törvény- és történet-irodalmunk, sőt a politika kedvelői iránti kedvező föltevés az sejteti velem, hogy ez ügy állásának jóakaratu fölfejtése jó eredményt szül, s a kiadó honfiainak részvéte, s a megyei bizottságok és kir. főkörmányszékek által gyamolítván, nem sokára előfizetést fog hirdethetni az 1846-ik évi hasonló Jegyző-Irománkönyvek kinyomatására s ezzel Erdély volt törvényhozási történetéhez a legfőbb kútfejet nyomtatásban kiegészítve átadhatja az irodalomnak. N.

Horvát országgyűlés.

— Jul. 13-diki ülés, az unió tárgyában. A bán kéri, hogy miután az általános viták a Magyarországhoz viszonyt illetőleg be vannak fejezve s e tárgyban három indítvány fekszik az országgyűlés előtt, elfogadják-e a ház elvben a központi választmányi indítványát?

Kvaternik az erre vonatkozó szavazás előtt, azon javaslatot teszi, hogy ha a jelen országgyűlés bármely okból a magyar kérdésnek a részletes viták általi végleges befejezése előtt szétoszlattatnék vagy elnapoltatnék, a mai szavazásnak, akár a központi választmány, akár a zágrábi követek, akár pedig az ő indítványa javára eldölendő eredménye semmisnek nyilvánítottassék.

Ez indítvány egyhangulag elfogadtatik. Gr. Jankovics a bán kérdésének formulázását nem találja eléggé világosnak, mert hogy a választmányi indítványnak elve a personal vagy real unió mellett van-e? voltaképpen nem tudhatni. Kéri tehát a bán, mondaná meg, hogy hangzik tulajdonképpen ezen elv? Mert míg a Kvaternik javaslata nyilván csak politikai szövetséget s a zágrábiaké real-uniót ajánl: a választmányi javaslat a tulajdonképpen elvet itt tisztába nem hozza.

Prkovic ennek ellenkezőjét állítja, hogy abban igenis tisztába van hozza az unió elve.

Briglevics támogatja Jankovics gróf állítását, és azt véli, hogy a választmányi javaslat elveit a real-unió tekintendő.

Vrbancics nem engedi meg, hogy itt oly kérdésnek helye volna: vajjon ilyen vagy amolyan unió forog szóban, hanem egyszerűen az előterjesztett formulázásra kell szavazni. Ő Jankovics kívánatában némely urak azon kívánságát látja, hogy a világnak még ma kitrombitálhassák a távirda útján, hogy mi föltétlenül a magyarok karjaiba vetetűk magunkat; ő a maga részéről gr. Jankovics urnak ilyféle ármánykodásait nem hagyhatja felfűdöztenit. (E nyilatkozat roppant sensatit okoz; nagy láma támad s kiáltás hangzik: „Ez sértés!“ Mi közben gr. Jankovics s a szlavonai, szerémségi követek, a mánások, a választmányi javaslat legtöbb ellenzői a termet odahagyták.) Becsületünk és méltóságunk kívánja, hogy elvileg a választmányi javaslat mellett nyilatkozzunk.

Aksamovics viszonozza, hogy ez indítvány teljes egészében el nem fogadható, mert előre való lekötételeseket tartalmaz; előbb meg kell határozni, hogy az real, personal, vagy foederativ-uniót kíván-e?

Hogy Magyarországgal personalunióban állunk, senki sem tagadhatja, hisz különben lázadóknak volnánk. Egyébiránt sajnálja, hogy Vrbancics ur oly jelenetet idézett elő, mely ránk egész Europa előtt szégyent áraszt.

Mragovics a kir. propositióra hivatkozik. Ez azt kívánja: nyilatkoztassuk ki, hogy az eddigi viszonyban maradunk-e Magyarországgal? vagy más, és pedig minő viszonyt ohajtunk? Erre feleletet ad a központi választmányi javaslata.

Vuzsesics ez indítványt szintén teljesen világosnak látja, s annak „szorosabb viszonyban“ szavait a real-unio bizonyos nemének erti.

Zsuvics a bán kérdésének föltevését védi, sajnálván, hogy több tag — alkalmasint a kisebbségben maradás félelmétől indítva — a termet odahagyta. De legjobban sajnálja, hogy ezt Zágráb város követei — az ő kollegái — is tették, a minnek már csak azért sínes alapja, mert a zágrábi javaslat elvben a választmányi indítvánnyal azonos, egyébiránt ő társainak ezen tettét a momentan fölingerítés és a pillanat nyomásának hiszi. Vrbancics nyilatkozatában ő gr. Jankovicsra nézve nem lát komoly személyes sértést. Ha azok, kik a termet elhagyák oly igen szeretik önnön becsületüket: ohajtáná, hogy jobban szeressék hazájukat, mint gyűlölők politikai elleneiket. Őt is megsérték e gyűlésen, mégis helyén maradt, mert nemcsak parlament-ellenes, de sőt törvénytelen dolog is a képviselőnek helyét oly pillanatban elhagyni, midőn az egész nemzet sora forog kérdésben. Végül kéri a bán, hogy a már formulázott javaslatot újra bocsássa szavazatra. Ajánlata elfogadtatik.

Mrazovics jegyzőnek azon megyijegyzésére, hogy határozathozatalra, legalább is kétharmad számú tagok jelenléte szükséges, a jelenvottakat megszámlálván azon eredményre jutának, hogy miután 123 tag van jelen, az ülés határozatképes, mert a körülbelül 170 tagból álló országgyűlésnek kétharmada 112.

A bán ujlagos szavazatfelhívására az egész ülés felemelkedik, kivéve 3 tagot, u. m. Kvaternik, Starcevic és Aksamovics, mire a bán zsviok között határozatilag kijelenti a választmányi javaslatnak elvileg való elfogadtatását.

Erre Brlic az öt megbízott végvidéki képviselők nevében egy ő felségéhez benyújtandó repraesentatiót tesz le a ház asztalára. Ez a végvidéki kívánalmait, sok vérző sebüknek gyógyítását tartalmazza. Egyébiránt a legalázatosabb hangon van szerkesztve s az ő felsége kegyelmében határralan bizodalmtól fejezi ki. — Azon véleményben, hogy e repraesentatiót egy külön küldöttség terjesztse a trón léposai elé: a végvidéki képviselők bán ő exeját kéri, állana e küldöttség élére. Egyszersmind az országgyűlés is kéri, hogy e repraesentatiót fogadja.

A bán kijelenti, hogy e repraesentatio a közelebbi ülésen hétfőn fog tárgyalatni.

Erre a gyűlésnek a bán illető zsviok között vége lön.

Kolozsvárváros folyó hó 19-én tartott közgyűlésében tiszt- és képviselő testület összes tagjai a július 5-kén megállított 15 szakbizottmányba beosztattak.

A július 9-én megválasztott városgazda, árvai pénztárnok és ellenőr, szegények pénztárnoka és ellenőre, miután mint számadással járó és így biztosíték köteles tisztviselőknek idevonatkozó okmányait átvizsgáltatván elfogadhatóknak találattak, hivatali esküjüket letették.

Számos kebli tárgy közül kiemelendőnek tartjuk a kir. főkörmányszékhez a város kebelében létező közjegyzőségek és es. kir. rendőrbizottság iránt tett felterjesztéseket.

A es. kir. közjegyzőségeket illetőleg kifejezi a közgyűlés, miként ezen, a tizenkét évi kivételes rendszert alatti felállított s tényleg ma is létező intézmény nemcsak hogy törvényeinkben, alkotmányos multunkban ismeretlen; nemcsak hogy a területi hatóság s az alkotmányos önkormányzat eszméjével össze nem fér; hanem miután legfelsőbb rendletek következtében a hazai felsőbb és alsóbb törvényszékek, a hiteles helyek és személyek régi szervezetűk és batáskú-

rükbe visszaállítottak, másfelől a törvényhatóságok az azok között Kolozsvár városa is a hazai törvények értelmében szervezték magukat; a közigazgatásnak valamint a magánjogi viszonyokból kifolyó perenkívüli jogügyletek körül teendő, úgy a törvénykezés bármely ágában eljárásai is nemcsak feleslegessé, sőt alkotmányos rendszerünkbe beilleszthetlenné váltak. Kéri tehát, hogy az érintett okok tekintetbevételével a város kebelében két közigazgatási szintessé tegyék meg, az azoknál létező okmányok és hivatalos jegyzőkönyvek tényszerűen az illetékes helyre, s ezen intézkedésről tudás és alkalmazkodás végett oly meghagyással értesítsenek a hatóságok, miként a város területén bármely polgári közigazgatási vagy törvénykezési cselekvényt csak úgy ismerjenek el érvényesnek, ha az a városbátóság szerveitől jö.

A cs. kir. rendőrbiztosságra vonatkozó felterjesztésben némi részletességgel vannak elősorolva azon kellemetlen érintkezési pontok, melyek nemcsak a város autonómiáját sértik, hanem a közrend- és rendnek is tetemes hátrányára szolgálnak.

A cs. kir. rendőrbiztosság ragaszkodva egy 1856-dik évi április 2-án az akkori városi rendőrség számára kiadott utasításhoz mai napig is felügyeli és ellenőrzi nemcsak a városi rendőrséget, hanem magát a városi tanácsot is. Jelenen: Maga vezetői mindaddig az utelvek kezelését, és a városkapitányi hivatalnak, ezt illetőleg csupán arra kell szorítkoznia, hogy a maga részéről ajánlatot tehet utlevél adhatás iránt.

Magának tartja a kényszerítve menesztendő feletti határozás jogát és csak azon egyéneknek adja át a városnak elküldés végett, a kiket béléltása szerint az utaztatás ily nemre minősülteknek tart, a többi szabadon bocsátja; minnek azon kellemetlen következménye van, hogy a város sokszor kénytelen az ily személyeket újból befogni és fogházban tartani, és így a városi bürtönt helyes ok nélkül túlnépesíteni.

A cs. kir. rendőrbiztosság a város területén befogatókat tétet, a befogott egyének után nyomoztatás saját embe-rei által, azokat, az ellenők felmerült vádaknak vagy gyanus körülményeknek néha tovább nyomoztatása végett, vagy átküldi rövid utat, leg többször egyik vagy másik alsóbb organumának kísérete alatt, szóbeli izenettel a városkapitányi hivatalhoz; vagy meggyőződve maga a befogottnak hibátlanúsága felől, ott szabadon bocsátja. Mely eljárása következtében volt rá eset, hogy a városkapitány által bebörtönzött személy is a cs. kir. rendőrség által csupa vétségből szabadon bocsátott, büntetlenül menekült.

A cs. kir. rendőrbiztosság figyelemmel a megkívánja, hogy a városbátóság a területén létező vendéglőkben tartassa meg a zárókat; mely figyelemzés igen keserűen emlékezteti a vendéglősöket, valamint magát a városi előjáróságot is az ostromállapot gyászos korszakára.

A cs. kir. rendőrbiztossághoz nappali és éjjeli szolgálatra folyvást két-két városi rendőrt kell a városnak küldeni s ezenkívül az említett hatóság különös rendelkezése, annyi rendőrszolgát kiállítani, a bányát kíván.

Az elősorolt tények által meggyőződést hisz a közigazgatás eszközölhetni a kir. főkörmányszéknél arról, hogy a cs. kir. rendőrbiztosságnak a városbátóság körébe gyakorolt beavatkozása nemcsak érzékenyen sérti a városnak sok százados törvényekben gyökerező autonómiáját, hanem egyszerűen botránnyosan csökkenti az alkotmányos városbátóságnak, mely a város területén sem maga mellett, sem közvetlenül maga felett a kir. főkörmányszéknek kívül más rendelkező hatóságot el nem ismerhet, kivaltai tekintélyét; ez által gátolja és megküszíti a városi rendőrségnek a személy- és vagyonbátórtól, a közrend és rend érdekében kifejtendő munkásságát s az ezen dualismus következtében már is aggasztólag mutakozó kihágásokérti felelősséget megosztván, lehetlenné teszi. Kéri tehát a város a cs. k. rendőrbiztosság vagy egészben, vagy legalább a város ügyeibe való illetéktelen beavatkozásának megszüntetését.

Szász nemzeti gyűlés.

(Folytatása és vége a f. hó 13-diki ülésnek.)

Nagy-Sink követe, Eitel, átvevén az előadói szerepet N-Szeben követétől olvassa és tárgyalásra átbocsátatni ajánlja N-Szeben indítványát aziránt, hogy a fennállott osztrák anyagi és alaki jog egyelőre tartassék meg, azonban 11 szavazattal 8 ellenében elvetetett.

N-Szeben más indítványa. A követválasztás rendezésénél tekintettel kellene lenni arra, hogy a városok legalább épp annyi követet küldhessenek, mint az egyesült széközségek. — Előadó indítványozza, hogy bocsátassék tárgyalásra és utasítsassék a bizottsághoz előleges megvitatás és tudósítástétel végett. Heves, majdnem személyeskedő vita után szavazásra bocsátatván, előadó indítványa 13 szavazattal 6 ellenében elfogadtatott.

N-Szeben más indítványa. Eszközöltsék ki, hogy a császári pénztárakból havi részletekben megfelelő előleg adassék a most már hazai hivatalok által átvett igazgatási költségek fedezésére. — A bizottsághoz utasított.

N-Szeben más indítványa. A nemzeti gyűlés haszon oda, hol az egyenes adóra nézve egy új, igazságosabb rendszer hozassék be, hogy a dohánygyedarárság és bélégyadó, valamint a borra nézve a fogyasztási adó szintessék meg, a mennyiben ez utóbbi saját használatra fordítatik; továbbá szabadabb pálinkafőzési engedély. — Tárgyalásra bocsátatott s a pol. törv. biztossághoz utasított tudósítástétel végett.

N-Szeben más indítványa. Megszüntetés a mostani mértékeknek s visszaállítás az 1848 előttiéknél. — Előadó elutasított indítványozza s 17 szavazattal 2 ellenében az indítvány határozattá emeltetik.

N-Szeben más indítványa. Alkotmányos uton eszközöltsék egy statumot kidolgozása a területi határvonalozás végett, tekintettel a nemzetiségi jogegyenlőség elvére. — Ohnitz kétségbevonja a gyűlésnek e tárgybani illetékességét. Azonban előadónak az elfogadás s bizottsághoz utalás iránti indítványa 18 szavazattal 1 ellenében elfogadtatik.

N-Szeben más indítványa. Állítsassék fel egy udvari ügynök (hofagent) állandó fizetéssel a nemzeti pénztár terhére. — Tárgyalás elfogadtatott.

N-Szeben más indítványa. Eszközöltsék egy kevésbé nyomasztó sorozási törvény; szolgálati évszám 8 helyett legyen csak 6 s a megváltási díj 600 o. é. frt. — Rövid vita után nagy szavazattöbbséggel elvetetett.

N-Szeben más indítványa egy állandó feltörvényszék felállítására iránt, rövid vita után a törv. biztossághoz utasított.

A közlebbi szombati gyűlésre napitárgyul tűzött ki szász-sebesi követ Papp külön véleménye.

Az ülés végén Brassó követe Laozi kinyilatkoztatja, hogy a brassói követek által küldött névben beadott indítványok nem adtak mind elő; azonban felvilágosítást nem lehetett nyerni, miután referens br. Konradshaim rosul érezvén magát, még azelőtt eltávozott vala.

Hogy egy pár kevésbé közérdektű indítványt mellőznék, igen természetes.

A szász nemzeti gyűlés ügyrendének ter-
vét illetőleg írja a „Sieb. Bote“:

„Jellemzőül azon állásnak, melyet a nemzeti gyűlés ama törvény alkotásánál elfoglalni szükségesnek látott, a tervezetet megelőzőleg közöljük az egyesült biztosságok bevezető tudósítását, melynek tartalma következők:

„Tisztelt nemzeti gyűlés! 1861 jul. 1-jétől 207. szám alatt kelt meghagyása értelmében, a szász nemzeti gyűlés törvényhozási munkálataira nézve egyesült alólt bizottmány-nak van szerencsje benyújtani az ügyrend tervét.

„Ezen tervezet szerkesztésénél a bizottság azon meggyőződés által vezéreltetett, hogy ezen ügyrend amez álláspont megállapítása által intézendő, melyet a gyűlésnek elfoglalnia kell. Ezen meggyőződést követve, ennélfogva a bizottság két elvitathatlan ténynek adott kifejezést, hogy t. i. a nemzeti gyűlés a szász földre („Sachsenland“) nézve a törvényhozás egyik tényezője, mivel a szász nemzeti gyűlés alkotmányát soha el nem játsza, s a császári rendeletek és kormányintézkedéseknek a régebbi anyagi és alaki jogot illető része csak a nemzeti gyűlés beléegyezésével nyer teljes érvényt; másfelől, hogy az 1852-dik év őtái események és a szász alkotmány visszahelyezése előtti állapotok ignorálása teljes lehetetlen, minélfogva az igazságszolgáltatásra vonatkozó rendelkezések ideiglenes fentartása egyelőre föltétlen szükség.

„Ezen két tény fontossága birta arra a bizottságot, hogy — a jog fenntartása és azon szándék kinyilatkoztatása mellett, miszerint minden gyűlés előtt szükségesséknél látszó módosítások iránti indítványok haladéktalanul megtétessenek — oly határozatokat ajánljon, melyek alkalmasaknak látszanak, a gyűlés számára az alkotmányos tevékenység terét ismét megnyerni, a nélkül, hogy ezáltal az igazságszolgáltatás folyama hátráltatnék.

„Az indítványba tett határozatok azonnali foganatosításának semminemű akadály nem áll útjába.“

Erre következőnek a kivétel iránti indítványok, melyek nem közérdektűek.

Kolozsvár, julius hóban. I. — Bárba erdélyi kath. püspök Haynald Lajos ur ö nmlának a főrendek házában, idei junius 18-án mondott nemk beszédében, melyről méltán el lehet mondani, hogy az: „opus omnibus numeris absolutum“, az erdélyi román nemzet jogviszonyai a legelőt-hűbb képből elénk állítva, s a román nemzetnek kilencz század mulva, csak 1848 óta fölébredt feltékenység és aggodalma nemzetiségének veszélyeztetése miatt megszüntetve; bárba továbbá m. gr. Teleki Domokos ur is, a Krassó-megyei főispán m. Gószdu Manó ur által mult hó 19-kén tartott beszéde folytán elősorolt, az erdélyi törvényhozást illetőleg a magyar nemzetet súlyos vádakkal terhelő érveket és okokat nagyobbreszt igen alaposan megczéfolta és visszautasította. Mindazonáltal szabadságot veszek magamnak a tisztelt főispán ur beszédének némely pontjaira nézve, a mennyiben azok a mélyen tisztelt püspök ur ő nmlja és gróf ur által nem érintettek, csekély nézetemet és észrevételeimet a nyilvánosság elé terjeszteni. Teszem pedig ezt nem magam fitogtatásából, hanem azért, nehogy azon tényeket, körülményeket és érveket, melyek a csak imént említett, a haza közistiszteletében álló magas férfiak által érintetlen hagyattak, a rozsk akarat és nemzetünk elleni, mint hallgatással mellőzöttéket, elismerteknek és igazaknak higgye.

A felhozott panaszok, aggodalmak nem újak; hallottuk s hallhatjuk azokat innen a Királyhágon majd minden megyei köz- és bizottmányi gyűlésben. De egy felsőbb körben, magasabb állású és képzettségű szónok által elmondva, megtörténhetnék, hogy a tekintély salvus conductusa alatt újak, megállhatók gyanánt indulnának forgalomba. S ez az, a mi engem egy annyira kimerített tárgyhöz szólani ösztönöz.

Sérelmeseknek és lealázóknak mondják a román nemzetre nézve az Aprob. és Comp. constitutiók azon kitételeit, melyek szerint „az oláhok csakis usque ad bene placitum principis et regniculorum patialtatnak;“ továbbá az Aprob. const. I. r. 9-dik címét, mely törvény azt mondja, hogy „az oláh papok eszökbé vevén alacsony voltak, a magyar natióknek ne prescribáljanak.“ és ezen kifejezésekért kívánják, hogy az Aprob. és Compilata s az azokat megerősítő „Leopoldinum diploma“ semmisíttessenek meg.

Lehet-e ennél alaptalanabb követeléssel előállani? Megengedve nyanis, hogy az idézett kitételek megalázók, mit azonban csakis az akkori korszellemnek lehet tulajdonítani, lehet-e állítani, hogy ezen kitételek miatt a román nemzetre valami hátrányos eredmény fejlődött volna ki? Bizonyosan nem; sőt ellenkezőleg történelmileg és folytonos gyakorlat által elvitázhatatlanul bebizonyított tény az, hogy a románok közül is igen számosan vétettek fel a magyar nemesség sorába egyfelől, másfelől oly annyira nem volt semmi sérelmus következése a törvény azon kifejezéseknek az oláhok usque ad bene placitum principis et regniculorum patialtatnak; hogy az azon időben csaknem folytonosan pusztító, nagyobbára a magyarok által viselt háborúk miatt a ma-

gyarság nagyon megfogyatkozván, a magyarok által lakott, de lakóiktól megfosztott helységek ugyannyira oláhok által telepítették meg, hogy azokban most egy magyar sem található; mit a most csakis románok által lakott helységek magyar nevei ellenmondhatlanul bizonyítanak.

Ellenben az oláhok a magyar nemzetnek humanitásával és engedékenységével visszaélve, annyira megbátrodtak, hogy innepeken a magyar nemesség atyafiakát munkálódni gátolták; és ezen merészség szülte az Aprob. const. I. r. 9-ik címze 1-ső czikkét, nem pedig azon körülmény, mert a román papok elleneztek, hogy a román paraszt sátoros innepein robotra kényszeríttessék. Egy ily állítást oly magas körben, mint egy magyar felső tábla, elmondva, észrevétel nélkül hagyni azon hiedelmet terjesztené a közügyeinket annyi figyelemmel kísérő külföld előtt, hogy a magyar nemesség csak egy bánt jobbjával, mint rabszolgákkal, mint barmokkal.

De visszatérve azon kíváncsi, hogy az Aprob. és Compil. s az ezeket megerősítő Leop. dipl. törlésének el, a román nemzetet megalázó törvényeknél sokkal esodátosabb s a jelen korszellemének mértékével mérlegezve a humanitással összehittközöb törvényekkel tanálkozunk a megnevezett törvénykönyvben ugyanis az Aprob. const. III. r. 47-dik címze 2-dik czikkében ez áll: „barmadszor ha száz pénz ért lop, comperiatatván, felakasztassék érette, item: „Ha pedig három forintnál többet erő lopáson találattik, comperiatatván a dolog, minden tovább való halogatás, kedvezés, bírságkís kívül felakasztassék.“

Ugyanaz Aprob. const. V. r. 47-dik edictumában ezt olvassuk: „Paraszt ember és béres szolga posztóruhát, nadragót, eszimat, dupla és forintos stíveget, gyolcsinget viselni semmiképpen ne merészeljen.“ Hiszi-e valaki, hogy ezen törvények még most is érvényben állanak; sőt ellenkezőleg nem eltűrték ezeket már századokkal ezelőtt a velők való nem élve, miután a Trip. prolog 10-dik és 11-dik címzei szerint a consuetudo törvényt töröl erővel bir: éppen ugy hatáson kívül tevődtek az állítólag az oláh nemzetet megalázó törvények is; de ha ez nem történt volna is, nincsenek-e azon törvények az 1848 dik 1-ső t-cikkkel örök időkre megsemmisítve?

De ámbár kérdéselt törvénykönyvünkben ilyen az akkori helyzettel és viszonyokkal talán igazolható és menthető törvények léteznek, ignorálhatók-e másfelől ugyan az Aprob. és Compil. foglalt és minden elfogultság nélkül az összes európai törvényekkel összehasonlítva találhatók-e valahol, az angol magna-chartát kivéve, oly humanus, oly az emberi jogokat biztosító törvények, mint éppen a kárhoztatott Aprob. és Compilátákba? Bizonyosan sehol sem.

Legyen szabad egy pár példát a sok közül felhozni. Az Aprob. és Compil. const. II. r. a fejedelmi jogokat és kötelességeket körvonalozza, a fejedelmi önkényt megszoritja, a tanácsosok felelősségét kimondja; ugyan az Aprob. és Compil. const. I. r. a négy bevett vallások szabad választásgyakorlatát biztosítja, de éppen ezen törvények szelleméből kiindulva a tírt vallások gyakorlatának is; milyenek a görög n. e. és zsidó vallások, soha utjaban nem volt, sőt az oláh vladikák- és papoknak saját nemzetbeliek által szabad választása törvény által (Aprob. I. r. 8. czim) biztosított: végre az Aprob. const. III. r. 6. czim szerint a nemes ember személye és vagyona is törvényes oltalom alá helyezett. Azt vehetnénk ugyan ellenem, hogy ezen felhozott törvények csak a nemes ember és négy bevett vallás jogait biztosították és a mostani jogviszonyokhoz nem alkalmazhatók, de uram, miként az 1848-ki törvények a jogegyenlőséget örökre kimondták, azon törvények jótékonyasága azokra is kiterjed, kik 1848 előtt az alkotmány sánczaín kívül voltak. Oly törvények pedig azok, melyek az emberi és természeti jogok örök elveire levén fektetve, sem önkény, sem helytelen alapelvkül követelések által meg nem semmisíthetnek.

Mit mondjak már azon még képtelenebb követelésre, hogy az Aprob. és Comp. const. megerősíti Leopoldinum diplomája is örök időkre semmisíttessék meg. Ha egy bécsi beauerata és centralista állana ily kívánsággal elő, nem esodálkozom, de magyar vagy erdélyi honpolgártól hallani ily követelést, azon eléggé bámulni nem tudok.

Hátha ez a Leopold. diploma, mely az erdélyi joghelyzetnek és viszonyoknak, egy a fejedelmi szövettségnek alapja megsemmisíttetnek. Ugyan mihez támaszkodnának az érdemes román szónokok, talán az oct. 20-ki diplomához és febr. 26-ki pátenshez?

Fájdalmasan veszik az erdélyi románok, hogy az 1848-iki évi kolozsvári országgyűlés náluk nélkül határozta Erdélynek Magyarországhoz kapcsolását; holott ezen két országgyűlésnek csak a lett volna teendője, hogy a román nemzetet negyedik jogosult nemzetté kellett volna nyilvánítani, s egy általános országgyűlést népképviselőt alapján a lehető legrövidebb időre összehívni és az uniót a román nemzettel együttlegesen határozni el, s biztosítja Krassó-megye főispánja a m. főrendeket, hogy ha ez így történik, az unio kimondatott és nem lett volna polgárháború.

A mi ezen állítás első ágát illeti, erre nézve nmlgu erdélyi püspök s m. gr. Teleki Domokos urak a m. főrendek házába, egy másik igen sokan az erdélyi választmányi és közgyűlésekben, s birapilag is czafoló észrevételeiket megtették, ehé ez semmit sem tehetek: annyit mégis bátor vagyok megjegyezni, hogy miután az 1848-beli erdélyi 1-ső t-cikkbe a jogegyenlőség Erdélynek minden lakóira nézve, nemzet, nyelv és vallás különbség nélkül örök és változatlan alaptörvényül elismerteték és az ezzel ellenkező eddigi törvények eltöröltetnek nyilvánítottak, egy negyedik nemzetnek felelmités ezen idézett törvénybe nemcsak feleslegesnek, sőt nevetségesnek tűnik ki: hiszen ezen törvény keletkezése óta a nemzetek megemlézése, többé nem a törvényhözás, hanem a statisztika körébe tartozik.

A fennebbi tételnek utolsó részére azonban, miszerint t. i. ha az unio a kimutatott módon létesítteték, Erdélyben porgárháború nem lett volna, egy pár megjegyzést tenni nem tartom szükség felettinek.

Szükségessé látom megemlíteni, hogy már 1848-ban a román nemzetnek nagyrésze, nemcsak az értelmesebb, hanem az alsóbb osztályból is nagy örömmel fogadta Erdély-

nek Magyarországi egyesülését és tettel is bebizonyította, hogy az unio messzeható üdvös következményeiről meg van győződve, mert nemcsak a kiváltságos osztály elcsúszott kiirtásába részt nem vett, sőt a haza oltalmára életét és vagyonát áldozatul hozta: ily szellem lengi át ma is ezen nemzetnek még talán jelentékenyebb részét, mint 1848-ban.

Azonban nagy tévedésben van, a ki azt hiszi, hogy Erdélyben 1848-ban polgárháború volt.

Háboru alatt értünk általánosan oly állapotot, hol két vagy több felek fegyveresen állanak egymással szemben és egymásnak emberben vagyonban mentől több kárt okozni törekednek, szeme előtt tartva csakugyan az emberiségnek és kereszténységnek törvényit, hogy a levert, tehetetlenné vált ellenség már nem ellenség többé: ennél fogva azt kiemelni kell.

A polgárháboru fogalma azon eléggé nem fájlalható szenvedélyes harczot fejezi ki, midőn honfi honfi ellen áll fegyveresen szembe. Hogy az ilyen honfinak honfi elleni harca sokkal vérengzőbb, kegyetlenebb, következtéseiben sokkal siralmasabb szokott lenni a közönséges háborúnál, mindenki tudja, minthogy a szokott harcziágyat és vérszomjat magán szenvedély, harag, gyűlölet és különböző érdekek, vadálatti dühösséggel szokták fokozni. De Erdélyben polgárháboru nem volt: folyt ugyan Erdélyben is háboru az említett években, de e nem volt egyéb, mint a zsarnokságnak egy szabad nemzet leigázására intézett s bérenczei által folytatott harca egyfelől, másfelől a megtámadott népnek ezer éves jogai, alkotmánya, szabadsága védelmére küzdött élet-halál tusája.

A mire tisztelt főispán ur célozni látszik, ezt se lehet távolról is polgárháborúnak nevezni: mert az, igazi néven nevezvén a dolgot, volt egy a magyart kiirtani törekvő felekezetnek, melybe csakugyan az erdélyi románoknak csak egy fractioja vett részt, kárhóztos sugallatai által felbűszített, jól felfegyverzett népcsoportnak, fegyvertelen magán ügyeivel, gazdaságával foglalkozó békés magyaroknak a legborzasztóbb kegyetlenséggel történt lemészárlása, melyek megett a sz. domingói fellázadt szerencsés rabszolgák tettei messze elmaradnak. De nem célozom az 1848-beli eseményeket részleteiben eszteni, a történelem muszáj kéréseivel szigorral és igazsággal fogja mindazon vértfagyaló iszonyatosságokat, mind pedig azok neveit, kik azoknak indítói, előmozdítói és vezetői voltak, ércztábláira felvéni. Csak annyit akartam bebizonyítani, hogy Erdélyben polgárháboru nem volt.

Lukácsffy Ferencz.

KÜLÖNFÉLÉK.

— A „P. Lli.“ szerint Magyarhon minden részeiben, a Kárpátvidékeket kivéve, javában foly az aratás. Pest környékén, alsó Magyarországon és a bánáiban az árpa és rozs már le vannak vágva s most a buzát aratják minden odafordítható erővel, úgy hogy e hó végeig az aratás egészen belesz végezve. Nevezett lap a hozzá ment számos tudósításokból következtetve az idei gabonatermést igen áldott-nak mondja.

— Párisban ily ezimű röpirat jelent meg: „Pár szó Ausztriáról és Ferencz Józsefhez“, egy öreg osztrák katonától. Velenceze átengedését s a zárdák elhárítását tanácsolja Ausztria megmentésére.

— A budai népszínház megkezdett építését hatóságilag bétiltottak. A lapok találgatják, hogy melyik hatóság és mi okból tiltotta be. Hir szerint a bétiltás a nemzeti színházgazgatóság kérésére történt volna. Felvilágosítást várnak az illetőktől.

— Eperjesről írják a „M. O.“-nak, hogy az ottani tanuló ifjuság, a vizsgákon szerencsésen átesve, éji zenével kívánt búcsuzni tanáraiktól. Ez alkalommal azonban csak hirtelen rájok tör és szétkergeti őket egy század katona a nélkül, hogy a vezénylő tiszt felvilágosítást kért vagy várt volna.

— Migliczről Morvaországban a postamester mintegy 18,000 forintnyi pénzösszeeggel e hó elején megszökövén. Szegedre jött s ott már abban járt, hogy megtelepedjék, földet vásároljon. Azonban szerelmi viszonya volt, nejének a postaállomás éltes tulajdonosnőjének, kit alkalmasint csak a postáért vett nőül, szobaleányával, s ennek itt egyszer, hogy Vácra, máskor hogy Szegedre jöjjen hozzá. Mindkét levelet elfogták s így a jómadár buroka kerülve illő kísérettel Brünbe szállítottatt.

— Ludvig János menekült hazánkfiának ily ezimű francia röpirata: „Ki fizeti meg Ausztria adósságait?“ az egész osztrák birodalomra nézve el van tiltva.

— A „T.“-nak írják Turinból, hogy Ricasoli egy találkozás alkalmával következő kérdést intézett Kossuthhoz: „Mit tesz Magyarország, ha Ausztria nem teljesíti jogos és törvényes kívánatait?“ K. így válaszolt: hazánkfiak nem fogják compromittálni a helyzetet.

— Előfizetési felhívás: „Asbóth Lajos emlékiratai az 1848-ki és 49-ki magyarországi hadjáratból“ ezimű történelmi s magasabb hadászati szemjártból is figyelemre méltó munkára.

Hazánk 1848- és 49-ki szabadságharcának bevégeztével, az elítelt, s az aradi várba elzárt honvédtisztek körében alkalmam lévén az ő hadi tapasztalásaikat is meghallani, tanulmányozni, s a magaméival egybevetni s egyesíteni: ezek nyomán nem csak azon hadtestnek, melyben magam is vezérelt belföldi s a hazafiai kötelesség hű teljesítésével szolgáltam, hanem más hadtestek hadjáratának történetét is sikerült oly módon összeállítanom, hogy azt sajátom szabadabb mozgásának jelen időszakában minden aggodalom nélkül nyújthatom át az olvasó közönségnek.

Nem lévén oly körülmények közt, hogy kiadási költségeit fűdözhessem, munkámat: mely a maga nemében házigott fog pótolni, s egyes, részletes mozaikszertű leírások helyett, ugyiszlóval rendszeres és szervezett adand, előfizetés útján szándékozik két tömött kötetben, a kiadás és szerkesztés dolgaiban annyira jártas Vahot Imre ur felügyelése alatt kibocsátani.

Munkám tartalma a következő, egymással nagyrészt lényeges kapcsolataiban lévő cikkekkel:

1. Görgey Arthur, fővezértünk célellesene, s a hadjá-

rat szerencsétlen kimenetelére vezető tetteinek kimutatása, s hadászati eljárásainak bírálata, fölépésétől kezdve a dictatorság erőszakolása, s a világoi fegyverletételig, adatok s eredeti okmányokkal felvilágosítva.

2. Törvédek a bánati hadjáratokról.

3. A felsőmagyarországi operációk Pulszky, Mészáros és Klapka alatt, a budaméri, kassai, keresztesi csaták leírásaival.

4. Perczel hadjárata Muraközben, Róth és Filipovics 10,000 főnyi hadseregének elfogatása.

5. Beniczky Lajos hős támadása Losoncra.

6. Az aprilisi hadjárat 1849-ben, a csaták részletes leírása s bírálatával.

7. A Rákoson történt csatározások. (E cikkek mutatványul a Honvédek könyvében is megjelennek.)

8. A főszeregek Buda alá történt visszahozatala. Ezen vár ostroma s annak következtései.

9. A vádunai operációk, a zsigárdi és peredi ütközetek részletes leírásaival.

10. Az erdélyi hadjárat és Bem tábornok eredeti jelentése a temesvári csatáról.

11. Görgey, Kossuthról és a miniszterekről a végkifejtelre vonatkozó eredeti levelek.

12. Az osztrák, orosz s magyar hadseregek létszáma, minden fegyvernem kimutatásával, és a hadtestek, hadosztályok, dandárok parancsnokainak névsora.

Függelékül a világoi fegyverletétel alkalmával mondott nevezetesebb beszédek.

Azon reményben, miszerint világos és hű előadásu munkám nemcsak tisztelve szeretett bajtársaimat, de a közönség minden osztályát érdeklendi; azon reményben, hogy a szellemi hatás mellett a mű anyagi pártoltatása családomban nyomasztó helyzetét is enyhítendi; felhívok minden lelkes honfit és honleányt, de felhívom különösen az országgyűlés és a megyei bizottságok t. tagjait, a megyei s városi hatóságok t. tisztviselőit s a honvédségre bízottmányok előjárót, szíveskedjenek ismerők körében ez aláírási ívet buzgóan terjesztetni, s ezáltal közérdekű munkám kiadását lehetővé tenni.

A mintegy 40—45 ívre terjedő 2 kötetes munka előfizetési díja 4 forint. Bolti ára magasb leend.

Az aláírási ívet a pénzzel együtt kérem megbízottam, Vahot Imre urhoz, (Kigyőntezze 4-dik sz.) mielőbb beküldeni, hogy a nyomtatandó példányok menüiségére nézve jökor tájékozhasam magamat, s az 1-ső kötetet t. előfizetőimnek ang. hó végeig megküldhessem.

A t. gyűjtőknek minden 10 után egy tiszteletpéldányul szolgálók.

Szebb jövődök e sokat szenvedett, de a tűzpróbát vítéül kiállott hazánknak!

Pest, jul. 12-én 1861.

Asbóth Lajos.

POLITIKAI HIREK.

— Genuából, jul. 13-dikáról írják: Tegnap érkezett ide Velencéből egy csapat magyar katonaszközevény. Napolyba szállítatnak, a hol a magyar legioba fognak besoroztatni. Kossuthnak mindkét fia itt van. Mint mérnökök vannak alkalmazva a techn. irodánál, mely itten a Rivietvaspálya építésére végezt szerveztetett.

— Gibraltarból f. hó 8-ról kelt sürgöny szerint Drummond-Hag, a Marokkóban levő britt ügynök, két nap előtt Fezbe indult, hogy ott a császárral értekezzen. Ezen lépést az angol kormánynak azon óhajátával hozták összefüggésbe, miszerint az, hacsak lehet, közbenjárását fel akarja ajánlani a Spanyolország és Marokkó közt fenforgó viszályok kiegyenlítésére.

— Genuából több garibaldianus tiszt indult Amerikába.

— Az olasz kamarában Minghetti, egy interpellációra válaszolva, elismeré, hogy a nápolyi tartományok biztonsága komolyan fenyegetve van; azonban a bizalom győzelemre juttathat. A kamra bizalmi indítványt szavazott meg.

— Az Augsburgi allgemenenak írják: „Noceraban esuda történt, a templomban egy Madonnakép előtt egy magas lilom szál növekedett. (Bourbon cimere.) Itt Nápolyban a Brigida templomban egy Krisztuskép a piemonti rossz kormány miatti fájdalomában nagy cseppeket izzad, és az ütközés semmit se jelent egyebet, mint Victor Emanuel bizonyos halálát és a Bourbonok restaurációját. A papusz ismeri a nápolyi népet, mint saját növeletjét, s ily eszközökkel ezer meg ezer ellenséget szerez az olasz kormánynak.“

— A porosz király ellen kísérelt merényletről a következőket írják: A király folyó hó 14-dikén reggeli 8 $\frac{1}{4}$ óra után, Flemming gr. kíséretében, a lichtenstali sétányon volt; — midőn közvetlen közelében lövés történt. A király kezével fejéhez kapott, s megfordult. Megette néhány lépésre egy ifjú állott. Flemming gróf hozzá menvén, kérdé tőle, ki lőtt. A válasz így hangzott: „En.“ A további kérdés ez volt: „Kire?“ Válasz: „A királyra. Oda a fűbe vetem a pisztolyt.“ — A tettes minden ellentállás nélkül befogott, s a törvényszéknek adottát át. A golyó átment a kabátban, kissé rézsut a bal nyakoldalon, s a nyaklőből egy darabot elcsodott magával s egy hüvelyknyi átmerőly véres zúzást hagyott maga után. A gyilkos körülbelül 20 éves fiatal ember; fekete tisztességes öltönyben volt. Politikai zavartsága, mely egész a gyilkosságig ragadt, a tárczájában talált irományokból kitűnik. Egy helyt így hangzik: „Baden, jul. 13. 1861. Az ok, mely miatt a porosz király ő fölségét agyon fogom löni, az, hogy Németország egységét kivinni nem képes s a körülmények parancsolják, hogy az egység létrejőjön; azért kell meghalnia, hogy más teljesítse. E tett miatt nevétség tárgyává fognak tenni, vagy tulónak tartani; de nekem véghez kell vinnem a tettet, hogy a német hazát boldoggá tegyem. Becker Oskár jogtanuló Lipésből. Becker egy államtanácsos fia.“

— London, jul. 10. A „Times“ a francia gyaratokba szállítottai szokott rabszolgák sorsát illető angol-francia szerződésre vonatkozó cikket így kezdi: „Ha van öröm az égben egy büns megterése felett, bizonyára min-

den igaz ember örövendeni fog a „Moniteur“-ben megjelent hivatalos közlés felett. Franciaország becsülettel fellépett azon utra, mely a rabszolgakereskedés és rabszolgaság megszüntetéséhez vezet. Ezentul tehát a rabszolgák mint árucikknek nem fordulandak elő Keletafrika partjain!“

— Jul. 7-ről írják Vichyből a „Moniteur“-nek, hogy az nap (vasárnap) ama fűrdőhely épp oly festményi, mint rendkívüli látványt nyújtott. A Forez- és Anvergne-hegységek több mint 10,000 ember, nejlük s gyermekekkel együtt lejöttek s az ottani ligetben valóságos tábornok ültöttek, hogy a császárt színről szíre láthassák s üdvözölhessék, mi meg is történt, midőn ő felsége a templomba ment és később rendes sétát tün. Este a néptömeg a császári falusi-lak közelebbi környezetébe bocsátott s ezerszer ismételt örömrivalgásba tört ki. Egyébíránt a császár naponként kirándulásokat tesz Vichy környékén.

— Mint a „Schl. Ztg.“-nak Varsóból, f. hó 11-ről írják, az ottani viszonyok még mindig igen komolyak, s névszerint a németekre nézve, kiket a lengyelek föltűnőleg kerülnek, nagyon kellemetlenek. Az orosz tisztok is kénytelenek eltűnni a velük összetalálkozó egyének gúnysos s kihívó tekinteteit. Az izgatott leginkább elégtelennek a föltűt, hogy Sándor császár megtartja szavát s hogy még a nyílt halátlanság dacára is, szabadelvű engedményeket ad. Suchozanet tábornok semmiké sem akarja megengedni, hogy maga a város ujjalag összeütközés színhelyévé lehessen. Ha valami komoly esemény fogna történni, a tábornok az összes csapatokat ki akarja vonni magából a városból; névszerint annak a krakkói külváros s a fellegvár közti részéből; ellenben az utjádóvti, a Jerusalemskaját a vassal, a Zelanát s az összes sorompókat, az Alexandryjska-fellegvár, megszállva tartani; valamint a Visztula egész folyamát is; azonban nem a varsói, hanem a prágai oldalra. Ez által meg fognának előzetni ama véres jelenetek, melyek a sokszorosan provokált katonaság elkeseredése mellett az összeütközésből eredhetnek.

— A „Czas“-nak írják Oroszországból, hogy a hadsereg ott nagy erélyvel egészítették, a szabadságos katonák mind berendeltettek. Ugy látszik, mintha Kelet, vagy tán éppen Törökország ellen hadjárat volna készülöben; egyébíránt sokkal valószínűbb az, hogy Oroszország azért fegyverkezik, hogy otthon az események készületlenül ne találják. A működő hadsereg felett, melynek legnagyobb fele a lengyel királyságban és az egykori lengyel tartományokban (Volhynia, Ukraina, Lithvania) állomásoz, a főparancsnok szemlét tartott; a katonatisztek pénzpötléket kaptak maguk felszerelésére. Az érintett szemle alkalmával a tábornokok itt-ott beszédeket tartottak a tisztikarhoz. Igen jellemző e tekintetben Utszkoff tbnak általunk már említett beszéde a Lubarchan állomásozó gyalogezred tisztjeihez. A tbn így beszélt volna: „Uraim! Önökre ut várok. Mikor és hová? Azt még nem tudjuk; de önök legyenek készen az első felszólításra. Ne vesztégekess az időt tires ábrándozásokkal, hanem vak engedelmeséggel teljesítsék az Uralkodó akaratát; ezt a becsület kötelessége kívánja. Istentelen eszmék harapóztak át a külföldről hozzánk; legelőször is a varsói fiatalaságban nyilvánultak azok, a melyben megérdemelt büntetésre is találtak; még Oroszországba is becsapóztattak azok, a hol hasonló szigor vár rájuk. Ismételtem önöknek, uraim, a „Kokolok“ (Harang) ezimű hírlap olvasásának tilalmát; e lap ellensége a kormánynak, meg van mérgezve utópiai eszméktől.“ A fiatalabb tisztkehez fordulva így szólt: Önök, uraim, lépjenek közelebb, különösen önöket illeti e leczke. Tudom, hogy önök szilárdaságát egy pár szép szemecske megingathatja. De én azt mondom önöknek, hogy a jó katonát semmi várás le nem tántoríthatja kötelessége ösvényéről. Csupán az uralkodó akaratja legyen szent önök előtt. Én is voltam fiatal és korlátlan körülmények közt, uraim. Az 1825-diki katonai lázadásba én is bekeveredtem és néhány hónapig várfogságot szenvedtem, mig sikerült nekem, reputációmot visszaszerezni, és most itt látnak önök engemet maguk előtt, elhalmozva az uralkodó kegy adományaival. Legyenek önök is olyanok, mint én, javaslom idején. Ön pedig, ezredes ur, örködjék a tisztikar magaviselte felett, tartóztassa le a rossz érzületteket és a foglyokat küldje azután hozzám, hogy elbánjak velök utasításaim szerint.

— Az új török szultánnak hir szerint ez a szava járása: „Kövessük Európát!“ Ugy látszik, nem az ó-török fanaticus párt embere.

— Mirés elíteltetése utáni napon nagy számu urak adták be látogatási jegyüket a Mirés-hotel és a fogdánál, hol Mirés jelenleg felügyelet alatt van. Mirés pörét fölébezní akarja.

— Sz-Pétervár, julius 12. A bank-disconto 7 petre emeltetett. Parancs adatott ki 6 millió rubelnyi apró ezüst pénz s 3 milliónyi rézpénz készítése és forgalomba helyezése iránt.

— A „Times“ szerint kilátás volna, hogy az amerikai viszály a felek közti békés kiegyezés útján meg fog szűnni.

— A lengyel határról jelentik: Hir szerint egy Sz-Pétervárról Varsóba érkezett távirat a helyhatósági, kormányzéki s kerületi tanácsokba szaktévo választásokat további rendeletig felfüggeszti.

— A görögországi mozgalom, egy bécsi levelező szerint, tulajdonképp orosz-francia befolyástól ered azon czéllal, hogy a jóniai szigeteket az angol uralom alól fölszabadítsák, miután ez nagy szálla a két nagyhatalom szemében azon okból, mert a konstantinápolyi angol befolyásnak ez az alapja. Miután azonban Jónia fellázítása nem igen sikerült, hát Görögországot és a Piräust szeretnék ellensúlyul felállítani. A görögországi forradalom aravalló lett volna, hogy alkalm adassék némely görög helyek, mint az atheni kikötő, a Piraens katonai megszállására; de az elnyomott görög lázadás és az Olaszország elismerése, meg a lengyelügyek miatt Orosz- és Franciaország közt beállt hidegség akadályozták a terv kiviteletét. Azonban Anglia éber figyelménél fogva régen a jóniai szigetekre vetette erős hajóállomását.

— Madridból, jul. 12-ről táviratozzák, hogy a lojai események Portugálba vannak elágazva. A „Correspondenza“ tagadja, hogy Narvaez a zavargás alkalmával szolgálatát ajánlotta volna.

Ujabb. — A Lloydnak távirják: jul. 18. esti 8 óra. Vay és Széchen elbocsátatása már jóvá van hagyva; Szögyényi, Majláth és Apponyi ugyanazt várják. Tegnap este 5 órakor jött vissza a császár Rachenauól Laxenburgba, hová Reiner főherceg és Schmerling is meghívtak táviratilag. A császár átadta az államminiszternek az aláírt válaszirratot a német javaslat szerint.

Báró Vay nem mondott le forma szerint, csak esetleg jelentette be lemondását. Ma reggel félkilencz-kor megkapta elbocsátatását s 10 órakor átadta az udvari kanczelláriát gr. Forgáchnak, ki ma este az esküt letette.

Bécs, jul. 18. esti 8 óra 25 perc. Német kö-

rökben beszélük, hogy a leirat igen mérsékelt hangon van szerkesztve; nem tagadja az 1848-ki álláspontot, világosítja annak részleteit s közös összemunkálást kíván azon törvények kivételére, melyek az octoberi diplomával nincsenek ellenmondásban. Belügy- igazság- oktatás- közmunkaügyi miniszteriumokat engedményez, s magyar kincstárnokot is.

A törés oka Magyarország meghívása volt a birodalmi tanácsba, mit a magyar kormány-ferfiak megtagadtak. A magyar országgyűlés négy heti véghatáridőt nyer a birodalmi tanácsba küldésre.

— Az „Independ“ párisi levelezője írja, hogy miután a Cour. de Dinancho-nak Ausztria és Oroszország

kibékülését illető híre nagy zajt ütött Párisban, igyekezett végére járni, mi van benne; s azt tudta meg, hogy az északi hatalmasságok közti viszony mindenesetre jobbra vált, de semminemű okmány vagy formaszertinti egyezés nem készült s nem is fog készülni, míg Gorcsakoff herceg vezeti az orosz külügyeket.

— Uj York, jul. 6. A congressus megnyitott. Az elnöki izenet barczias híreket tartalmaz. Az elnök 400,000 embert és 400 millió dollárt kér, mely 240 milliónyi kölcsön és a kávé, cukor és nádmézülepre rovandó adó által lenne nyerendő.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

H I R D E T E S E K.

HIVATALOS.

(203)
2880 SZ.

Hirdetmény.

Az alólírt cs. k. postaigazgatóság részéről ezennel közhírré tétetik, hogy a magas cs. k. pénzügyi miniszterium folyó évi jun. 25-ről 29,793—2085 szám alatt kelt rendelvényével a posta-hajtopénz Erdélyben egy ló és egy posta után folyó év második felére nézve július hó 1-től kezdve 1 ft. 10 krral határozatott meg.

Az erdélyi cs. k. postaigazgatóságtól.
N.-Szeben, július hó 9-én, 1861.

NEM HIVATALOS.

(208)

Pályázat.

Erdélyben Gyergyó-Szentmiklóson a négy osztályú elemi fötanoda 4 tanítói állomás 420 frt., 420 frt., 472 frt. 50 kr., és 525 frt. o. é. évi fizetéssel beföltendő. A pályázók annak kijelölésével, hogy csak is egy bizonyos, vagy bár melyik osztályra kívánnak pályázni, Dr. Haynald Lajos püspök ur ö nméltóságához intézendő folyamodványait, a korukat, tanképességüket, erkölcsi és politikai jó viseletüket igazoló mellékletekkel együtt f. é. augusztus hó 10-ik napjáig alólírtához multhatlanul beküldjék.

Gyergyó-Szentmiklóson, július 15-én 1861.

Mészáros Antal, s. k.
elemi fötanoda igazgató.

(204)

Hirdetmény.

Kolozsvárt a külső magyar utcában a 34-dik és 224-dik számok alatti házak és telkek, ugy a kül-szén utcában a 83-dik szám alatti ház, és válogatott oltoványokkal ellátott gyümölcsös kert eladók lévén, a venni kívánók a feltételek iránt értekezhetnek ügyvéd Tamási Antallal a kül-torda (majális) utcában 35. szám alatt levő házában.

(207)

Előleges figyelmeztetés fogbetegek számára.

Érdekében fekszik talán a t. cz. közönségnek Blau bécsi fogorvos leendő ide-érkezéséről értesülni, s azért biztosan állíthatatik, miszerint ő az itteni lóverseny alkalmával azaz szeptember utólján Kolozsvárt leendő.

Brassóba július közepén, — Szebenbe pedig augusztus elején érkezend.

Ide érkeztenek napja — itteni lakása, valamint más közelebbi tudósítások az ujságok utján fognak közhírré tétetni.

(198)

Belső király utcában 32-dik számú háznál van eladó

Hyacint hagyma, egyszerű, kék színű 25 db. — ft 12 kr.

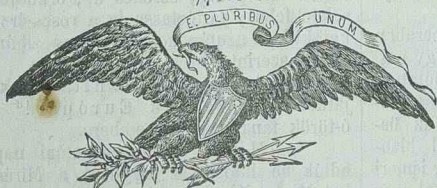
más színekben, többnyire duflák 25 db. 1 ft 10 kr.

Tulipán hagyma, sokféle színezetű 25 db. — ft 8 kr.

nagyobb mennyiségben a háznál levő falragasz utasítást ad.

(192)

21/7. 1861.

Beküldetett.

„A mi érdemtelen polgártársunk, fogorvos Popp úr Bécsben, az ő anatherin-szájvizének általános és akadálytalan üzletére az Éjszak Amerika összes szabad államaiban éppen most szabadságot nyert. Ezen elemesert jeles szájjvíz fáradhatlanul előre törekvő fellalálójának ösztönös szerencsét kívánunk ezen cikknek az Oceanon teli nagyszerűen kiterjedő kelendőségéhez, melyet Európa egész területén a jelenlegi pillanatban csakugyan legnépszerűbb fogszépitési szernek nevezhetni, és megvagyunk győződve, hogy ezen a legelsőbb orvosi tekintélyek által ajánlott és ezerféleképpen megpróbált készítménye az Oceanon teli hólgyek öltözö-asztalain is nem sokára éppen oly szilárdan lesz meghonosodva mint az ő világban, hol az már régóta felsőbbek- és alsóbbak-nál méltán a legnagyobb kedveltségnek örvend. Az oly gyógy- és illatszerek cikkekre Éjszak-Amerikában, mint tudva van, a külföldiek csak a legkritikább és különös tekintetre méltó esetekben, s az illető egészségügyi hatóságok részéről történt szoros megvizsgálás után nyerhetnek kiváltságokat; de szerencsére nincsen ott többé oly tudori collegyum, mely elég szűkebbül és pedáns lenne arra, hogy a már szabad üzletre bocsátott szépitési szernek közhirdetése modorába bele elegyednők és a készítőnek saját hirdetése fogalmazását önhatalmulag élébe szabná.“

E valódi ANATHERIN-SZÁJVIZ kapható:

Kolozsvárt: Wolff J. és Kudy J. gyógyszer. Tordán: Wolff G. gyógyszer. Szebenben: Zóhrer és Müller, Steiner gyógyszerész. Brassóban: Fabick János fia és G. János fia. Károly-Fehérvárt: Sander gyógyszer., Rusz, Wagner könyvtáros. Segesvárt: Misselbacher J. M. Beszterczén: Dietrich és Fleischer. Dézsen: Kremer S. Dénán: Büchler A. Nagy-Váradon: Janky J. Huzzela. Fogarason: Nehrer. M.-Vásárhelyen: Büchler D. és Fogarasi. Balásfalván: Kovrig T. Szászvároson: Leonhardt J., és Wotsch gyógyszerész urak. Szász-Régenben: Traugott és Wachner. Zilahon: Ifj. Ábrahám Gábor. Debreczenben: Bezler gyógyszer., Salzman, és Czanak J. urak.

Ára egy üvegnek 1 ft. 40 kr. osztrák érteken-

(200)

Károly-Fehérvárt a **Naphoz** címzett **vendéglő** három egymás után következő évekre haszonbérbe kiadó. — Értekezhetni helyben Károly-Fehérvárt tulajdonos Sárdi Gergelynével, 569. szám alatt.

(206)

Közép-Szolnokmegyébe kebeleztet Alsó és Felső Szopor községek közbirtokossai fölhívatnak, az Alsó-Szopron folyó 1861. év **aug. 22. napján** tartandó birtokossági gyűlésen — a közbirtokosságot érdeklő, több fontos ügyek feletti tanácskozára — személyesen vagy bizoltjaik által megjelenni.

Verebély József,
birtokossági elnök.

(205)

Eladó házak.

Hidelvén a 33. számú, és a sáncz garádicsán a 107. számú házak szabad kézből eladók. Értekezhetni az ev. luth. egyház perceptora Dálchau Frigyesnél.

STEIN JÁNOS

könyvtárusnál Kolozsvárt kapható:

La guerre et la Paix

recherches sur le principe et la Constitution du droit des gens, par Proudhon
2 kötet 5 ft. 25.

De la justice dans la revolution et dans l'eglise par Proudhon 12 kötet. 11 ft 25 kr.

La société en france

et le gouvernement. Ára 3 ft. 75 kr.

A HAZÁNAK BUZGÓ SZERELME

MEGEMESZTE ENGEMET!

EGYHÁZI EMLÉKBESZÉD,

melyet

SZÉKI GRÓF

TELEKI LÁSZLÓ

tiszteletére a kolozsvári ev. ref. egyház által rendezett gyászünnepén tartott **NAGY PÉTER**, helybeli ref. lelkész, Kolozsvárott, június 2-kán, 1861.

Ára 30 krajczár.

Koronás szőlőművelés.

Irta BÁTHI GÁBOR, fintaházi földbirtokos.

11 kömetszeti ábrával.

Az erdélyi gazdasági egylet költségén. Ára 30 kr.

100 magyar népdal.

Gyűjtötte s Bognár I. zongora-kiséretében kiadta Füredi Mihály.
Harmadik olcsó kiadás. Ára 3 forint.

Mezei rendőrségi szabályok

ára 30 ujkr

Történelmi képek,

irta Sárvári Elek. Zrinyi Ilona arcképével. Két kötet 2 forint.

Barmászat

avagy a hasznos házi állatok betegségeinek megismerése és orvoslása; különös tekintettel a gazdasági állatok okszerű tenyésztésére. Ára 3 forint.

Kipfelhauser költeményei

a szerző arcképével, ára 65 kr.